

Arfer meddygol da

Gweithio gyda meddygon Gweithio dros gleifion

Cyngor
Meddygol
Cyffredinol

Dyletswyddau meddyg sydd wedi cofrestru gyda'r Cyngor Meddygol Cyffredinol

---

Rhaid bod modd i gleifion ymddiried eu bywydau a'u hiechyd gyda meddygon. Er mwyn cyfiawnhau'r ymddiriedaeth honno, rhaid i chi ddangos parch tuag at fywyd dynol a sicrhau bod eich arfer yn bodloni'r safonau a ddisgwylir gennych mewn pedwar maes.

Gwybodaeth, sgiliau a pherfformiad

- Sicrhau eich bod yn rhoi'r pwys mwyaf ar ofal eich claf.
- Darparu gofal a gwaith meddyg o safon da.
  - Sicrhau eich bod yn diweddarau eich sgiliau a'ch gwybodaeth broffesiynol.
  - Cydnabod a gweithio o fewn terfynau eich cymhwysedd.

Diogelwch ac ansawdd

- Gweithredu yn ddi-oed os oes gennych reswm da dros gredu y gallech chi neu gydweithiwr fod yn rhoi cleifion mewn perygl.
- Diogelu a hyrwyddo iechyd cleifion a'r cyhoedd.

Cyfathrebu, partneriaeth a gwaith tîm

- Trin cleifion fel unigolion a pharchu eu hurddas.
  - Trin cleifion mewn ffordd gwrtais ac ystyrlon.
  - Parchu hawl cleifion i gyfrinachedd.
- Gweithio mewn partneriaeth gyda chleifion.
  - Gwrando ar gleifion ac ymateb i'w pryderon a'u dewisiadau.
  - Rhoi'r wybodaeth y maent yn ei dymuno neu'r wybodaeth y mae angen iddynt ei chael i gleifion, mewn ffordd y gallant ei deall.
  - Parchu hawl cleifion i wneud penderfyniadau am eu triniaeth a'u gofal gyda chi.
  - Cynorthwyo cleifion i ofalu am eu hunain er mwyn gwella a chynnal eu hiechyd.
- Gweithio gyda chydweithwyr mewn ffyrdd sy'n diwallu buddiannau cleifion orau.

Cynnal ymddiriedaeth

- Bod yn onest a gweithredu mewn ffordd ddidwyll.
- Ni ddylech fyth wahaniaethu yn erbyn cleifion neu gydweithwyr mewn ffordd annheg.
- Ni ddylech fyth gymryd mantais ar ffydd eich cleifion ynddoch neu ffydd y cyhoedd yn y proffesiwn.

Rydych yn atebol yn bersonol am eich gwaith proffesiynol fel meddyg ac mae'n rhaid i chi fod yn barod i gyfiawnhau eich penderfyniadau a'ch gweithredoedd bob amser.

Arfer meddygol da

Cyhoeddwyd Mawrth 2013.

Bydd yn dod i rym ar 22 Ebrill 2013.

Diweddarwyd yr arweiniad hwn ar 29 Ebrill 2014 er mwyn cynnwys paragraff 14.1 ynghylch sgiliau Saesneg meddygon.

Mae modd i chi weld y fersiwn diweddaraf o'r arweiniad hwn ar ein gwefan, sef **www.gmc-uk.org/guidance**.

Cynnwys

	Paragraff(au)	Tudalen
Am yr arweiniad hwn		03
Proffesiynoldeb ar waith	1–6	04
Maes 1: Gwybodaeth, sgiliau a pherfformiad	7–21	06
Datblygu a chynnal eich perfformiad proffesiynol	7–13	06
Defnyddio gwybodaeth a phrofiad yn eich gwaith	14–18	07
Cofnodi'ch gwaith mewn ffordd eglur, manwl a darllenadwy	19–21	09
Maes 2: Diogelwch ac ansawdd	22–30	10
Cyfrannu at systemau er mwyn diogelu cleifion a chydymffurfio gyda nhw	22–23	10
Ymateb i risgiau o ran diogelwch	24–27	11
Diogelu cleifion a chydweithwyr rhag unrhyw risg yn sgil eich iechyd	28–30	12
Maes 3: Cyfathrebu, partneriaeth a gwaith tîm	31–52	13
Cyfathrebu effeithiol	31–34	13
Cydweithio gyda chydweithwyr er mwyn cynnal neu wella gofal ar gyfer cleifion	35–38	14
Addysgu, hyfforddi, cynorthwyo ac asesu	39–43	14
Parhad a chyd-drefniant gofal	44–45	15
Sefydlu partneriaethau gyda chleifion, a'u cynnal	46–52	16
Maes 4: Cynnal ymddiriedaeth	53–80	18
Dangos parch tuag at gleifion	53–55	18
Trin cleifion a chydweithwyr mewn ffordd deg, heb wahaniaethu	56–64	19
Gweithredu mewn ffordd onest a didwyll	65–80	21
Cyfeiriadau		25
Mynegai		27

Am yr arweiniad hwn

Mae *Arfer meddygol da* yn cynnwys cyfeiriadau at arweiniad esboniadol. Mae modd gweld rhestr lawn o'r dogfennau arweiniad esboniadol ar ddiwedd y llyfryn.

Mae'n holl ddogfennau arweiniad ar gael ar ein gwefan, ynghyd â:

- deunyddiau dysgu, gan gynnwys astudiaethau achos rhyngweithiol sy'n cyfleu'r egwyddorion yn yr arweiniad mewn ffordd fyw ac sy'n dangos sut y gallent fod yn berthnasol mewn sefyllfaoedd go iawn
- achosion y mae tribiwnlysoedd ymarferwyr meddygol wedi gwrandao arnynt, y maent yn cynnig enghreifftiau o achosion lle y mae methu dilyn yr arweiniad wedi peryglu cofrestrriad meddyg.

Proffesiynoldeb ar waith

- 1 Mae angen meddygon da ar gleifion. Mae meddygon da yn sicrhau eu bod yn rhoi'r pwys mwyaf ar ofal eu cleifion: maent yn gymwys, gan ddiweddarau eu sgiliau a'u gwybodaeth, maent yn sefydlu ac yn cynnal perthnasoedd da gyda chleifion a chydweithwyr,* maent yn onest ac yn ddibynadwy, ac yn gweithredu o fewn y gyfraith ac mewn ffordd sy'n dangos uniondeb.
- 2 Mae meddygon da yn gweithio mewn partneriaeth gyda chleifion, gan barchu eu hawl i breifatrwydd ac urddas. Byddant yn trin pob claf fel unigolyn. Byddant yn gwneud eu gorau i sicrhau bod pob claf yn cael gofal a thriniaeth dda a fydd yn eu cynorthwyo i fyw bywyd mor dda ag y bo modd, beth bynnag fo eu salwch neu eu hanabledd.
- 3 Mae *Arfer meddygol da* yn disgrifio'r hyn a ddisgwylir gan bob meddyg sydd wedi cofrestru gyda'r Cyngor Meddygol Cyffredinol (CMC). Eich cyfrifoldeb chi yw bod yn gyfarwydd ag *Arfer meddygol da* a'r arweiniad esboniadol† sy'n ei gynorthwyo, a dilyn yr arweiniad a nodir ynddynt.
- 4 Rhaid i chi ddefnyddio eich crebwyll i weithredu'r egwyddorion yn y sefyllfaoedd amrywiol y byddwch yn eu hwynebu fel meddyg, os ydych yn meddu ar drwydded i wneud gwaith meddygol neu beidio, beth bynnag fo'r maes meddygaeth yr ydych yn gweithio ynddo, ac os ydych yn gweld cleifion yn rheolaidd neu beidio. Rhaid i chi fod yn barod i esbonio a chyfiawnhau eich penderfyniadau a'ch gweithredoedd.

---

* Unrhyw un y mae meddyg yn gweithio gyda nhw, os ydynt yn feddygon hefyd neu beidio.

† Mae modd i chi weld yr holl arweiniad esboniadol ar ein gwefan (www.gmc-uk.org/guidance).

-
- 5 Yn *Arfer meddygol da*, defnyddir y termau 'rhaid i chi' a 'dylech' yn y ffyrdd canlynol.
- 'Defnyddir 'Rhaid i chi' ar gyfer egwyddor neu ddyletswydd o'r pwys mwyaf.
  - Defnyddir 'Dylech' pan fyddwn yn rhoi esboniad o'r ffordd y byddwch yn cyflawni'r ddyletswydd o'r pwys mwyaf.
  - Yn ogystal, defnyddir 'Dylech' pan na fydd y ddyletswydd neu'r egwyddor yn berthnasol ym mhob sefyllfa neu amgylchiad, neu pan fo ffactorau y tu allan i'ch rheolaeth yn effeithio ar sut neu a ydych yn gallu cydymffurfio â'r arweiniad.
- 6 Er mwyn cynnal eich trwydded i wneud gwaith meddygol, rhaid i chi ddangos, trwy gyfrwng y broses ailddilysu, eich bod yn gweithio yn unol â'r egwyddorion a'r gwerthoedd a nodir yn yr arweiniad hwn. Bydd methiant difrifol neu barhaus i ddilyn yr arweiniad hwn yn peryglu'ch cofrestrriad.

Maes 1: Gwybodaeth, sgiliau a pherfformiad

Datblygu a chynnal eich perfformiad proffesiynol

- 7 Rhaid i chi fod yn gymwys ym mhob agwedd ar eich gwaith, gan gynnwys rheoli, ymchwil ac addysgu.^{1,2,3}
- 8 Rhaid i chi ddiweddarau eich sgiliau a'ch gwybodaeth broffesiynol.
- 9 Rhaid i chi gymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n cynnal ac sy'n datblygu eich gallu a'ch perfformiad, yn rheolaidd.⁴
- 10 Dylech fod yn fodlon darganfod a chymryd rhan mewn cyfleoedd cymorth strwythuredig a gynigir gan eich cyflogwr neu'r corff sy'n eich contractio (er enghraifft, mentora). Dylech wneud hyn pan fyddwch yn ymuno â sefydliad a phryd bynnag y bydd eich rôl yn newid mewn ffordd arwyddocaol trwy gydol eich gyrfa.
- 11 Rhaid i chi fod yn gyfarwydd gyda chanllawiau a datblygiadau sy'n effeithio ar eich gwaith.
- 12 Rhaid i chi sicrhau eich bod yn ymwybodol o'r gyfraith, ein harweiniad a'r rheoliadau diweddaraf sy'n berthnasol i'ch gwaith, a chydymffurfio â nhw.
- 13 Rhaid i chi gymryd camau i fonitro ac i wella ansawdd eich gwaith.

Defnyddio gwybodaeth a phrofiad yn eich gwaith

- 14** Rhaid i chi gydnabod a gweithio o fewn cyfyngiadau'ch cymhwysedd.
- 14.1** Rhaid i chi feddu ar y sgiliau Saesneg angenrheidiol er mwyn darparu gofal ac arfer o safon da yn y DU.*
- 15** Rhaid i chi ddarparu gofal a gwneud gwaith meddygol o safon da. Os byddwch yn asesu, yn gwneud diagnosis neu'n trin cleifion, rhaid i chi:
- a** asesu cyflyrau'r claf yn ddigonol, gan ystyried eu hanes (gan gynnwys y symptomau, a ffactorau seicolegol, ysbrydol, cymdeithasol a diwylliannol), eu safbwyntiau a'u gwerthoedd; dylech archwilio'r claf yn ôl yr angen
  - b** darparu neu drefnu cyngor, archwiliadau neu driniaeth addas yn brydlon, yn ôl yr angen
  - c** cyfeirio claf at ymarferwr arall pan fyddai hyn yn bodloni anghenion y claf.⁵

---

* Ychwanegwyd y paragraff hwn ar 29 Ebrill 2014. Adran 35C(2)(da) *Deddf Meddygol 1983*, a fewnosodwyd gan *Orchymyn Deddf Meddygol 1983 (Diwygio) (Sgiliau Saesneg) 2014*.

16 Wrth ddarparu gofal clinigol, rhaid i chi:

- a** ragnodi cyffuriau neu driniaeth, gan gynnwys presgripsiynau amlroddadwy, dim ond pan fydd gennych wybodaeth ddigonol am iechyd y claf a phan fyddwch yn fodlon bod y cyffuriau neu'r driniaeth yn diwallu anghenion y claf⁶
- b** darparu triniaethau effeithiol wedi'u seilio ar y dystiolaeth orau sydd ar gael
- c** cymryd yr holl gamau ag y bo modd i leddfu poen a gofid os yw gwellhad yn bosibl neu beidio⁷
- d** ymgynghori gyda chydweithwyr pan fo hynny'n briodol
- e** parchu hawl y claf i gael ail farn
- f** sicrhau bod y gofal neu'r driniaeth yr ydych yn ei ddarparu ar gyfer pob claf yn cyd-fynd ag unrhyw driniaethau eraill y mae'r claf yn eu cael, gan gynnwys (pan fo modd) meddyginiaethau dros y cownter y byddant yn eu rhagnodi i'w hunain
- g** pryd bynnag y bo modd, osgoi darparu gofal meddygol i'ch hun neu i unrhyw un y mae gennych berthynas bersonol agos gyda nhw.⁶

17 Rhaid i chi fod yn fodlon bod gennych ganiatâd neu awdurdod dilys arall cyn i chi gyflawni unrhyw archwiliad neu ymchwiliad, darparu triniaeth neu gynnwys cleifion mewn gwaith ymchwil neu addysgu.^{2, 8, 9}

18 Rhaid i chi wneud defnydd da o'r adnoddau sydd ar gael i chi.¹

Cofnodi'ch gwaith mewn ffordd eglur, manwl a darllenadwy

- 19** Rhaid i ddogfennau y byddwch yn eu paratoi (gan gynnwys cofnodion clinigol) er mwyn cofnodi'ch gwaith mewn ffordd ffurfiol, fod yn eglur, yn fanwl ac yn ddarllenadwy. Dylech lunio cofnodion ar yr un pryd â'r digwyddiadau yr ydych yn eu cofnodi, neu cyn gynted ag y bo modd ar ôl hynny.
- 20** Rhaid i chi gadw cofnodion sy'n cynnwys data personol am gleifion, cydweithwyr neu unigolion eraill mewn man diogel, ac yn unol ag unrhyw ofynion diogelu data.¹⁰
- 21** Dylai cofnodion clinigol gynnwys:
- a** canfyddiadau clinigol perthnasol
  - b** y penderfyniadau a wnaethpwyd a'r camau y cytunwyd arnynt, ynghyd â phwy sy'n gwneud y penderfyniadau ac sy'n cytuno ar y camau gweithredu
  - c** y wybodaeth a roddwyd i gleifion
  - d** unrhyw gyffuriau a ragnodwyd neu archwiliad neu driniaeth arall
  - e** pwy sy'n gwneud y cofnod a phryd.

Maes 2: Diogelwch ac ansawdd

Cyfrannu at systemau er mwyn diogelu cleifion a chydymffurfio gyda nhw

- 22** Rhaid i chi gymryd rhan mewn systemau sicrhau ansawdd a gwella ansawdd er mwyn hyrwyddo diogelwch cleifion. Mae hyn yn cynnwys:
- a** cymryd rhan mewn archwiliadau ac adolygiadau rheolaidd o'ch gwaith a gwaith eich tîm, ymateb mewn ffordd adeiladol i'r canlyniadau, cymryd camau er mwyn rhoi sylw i unrhyw broblemau a chynnal hyfforddiant pellach yn ôl yr angen
  - b** myfyrio ynghylch safonau'ch arfer meddygol a'r gofal yr ydych yn ei ddarparu yn rheolaidd
  - c** adolygu adborth gan gleifion pan fydd ar gael.
- 23** Er mwyn helpu i gadw cleifion yn ddiogel, rhaid i chi:
- a** gyfrannu at ymchwiliadau cyfrinachol
  - b** cyfrannu at weithgarwch adnabod digwyddiadau niweidiol
  - c** adrodd am ddigwyddiadau niweidiol y maent yn ymwneud â dyfeisiau meddygol ac y maent yn peryglu diogelwch claf neu berson arall, neu y gallent beryglu diogelwch claf neu berson arall.
  - d** adrodd am achosion lle y ceir amheuaeth bod adweithiau niweidiol i gyffuriau wedi digwydd
  - e** ymateb i geisiadau gan sefydliadau sy'n monitro iechyd y cyhoedd.

Wrth ddarparu gwybodaeth at y dibenion hyn, dylech barchu cyfrinachedd cleifion o hyd.¹⁰

Ymateb i risgiau o ran diogelwch

- 24** Rhaid i chi hyrwyddo ac annog diwylliant sy'n galluogi'r holl staff i fynegi pryderon mewn ffordd agored a diogel.^{1, 11}
- 25** Rhaid i chi weithredu yn ddi-oed os byddwch o'r farn bod diogelwch, urddas neu esmwythdra claf yn cael ei beryglu mewn ffordd ddifrifol, neu y gallai eu diogelwch, eu hurddas neu eu hesmwythdra gael ei beryglu mewn ffordd ddifrifol.
- a** Os na fydd claf yn cael gofal sylfaenol er mwyn bodloni eu hanghenion, rhaid i chi ddweud wrth rywun y maent mewn sefyllfa i weithredu, ar unwaith.
  - b** Os bydd cleifion mewn perygl oherwydd eiddo, offer* neu adnoddau, polisïau neu systemau eraill annigonol, dylech gywiro'r mater os oes modd. Rhaid i chi fynegi eich pryder yn unol â'n harweiniad¹¹ a pholisi eich gweithle. Yn ogystal, dylech wneud cofnod o'r camau yr ydych wedi'u cymryd.
  - c** Os oes gennych bryderon nad yw cydweithiwr yn addas i wneud gwaith meddygol efallai, a'u bod yn rhoi cleifion mewn perygl efallai, rhaid i chi geisio cyngor gan gydweithiwr, eich corff amddiffyn neu gennym ni. Os ydych yn pryderu am y sefyllfa o hyd, rhaid i chi adrodd am hyn, yn unol â'n harweiniad a pholisi eich gweithle, gan gadw cofnod o'r camau yr ydych wedi'u cymryd.^{11, 12}

---

* Dilynwch yr arweiniad ym mharagraff 23c (tudalen 10) os bydd y risg yn deillio o ddiwyddiad niweidiol sy'n ymwneud â dyfais feddygol.

-
- 26** Rhaid i chi gynnig cymorth os bydd argyfwng yn codi mewn lleoliad clinigol neu yn y gymuned, gan ystyried eich diogelwch, eich cymhwysedd a'r dewisiadau gofal eraill sydd ar gael.
- 27** Os oes gennych gleifion y maent yn blant neu'n oedolion agored i niwed* neu beidio, dylech ystyried eu hanghenion a'u lles, a chynnig help iddynt os ydych o'r farn bod eu hawliau wedi cael eu cam-drin neu eu gwrthod.^{13, 14}

Diogelu cleifion a chydweithwyr rhag unrhyw risg yn sgil eich iechyd

- 28** Os ydych yn gwybod bod gennych, neu os ydych yn credu y gallai fod gennych, gyflwr difrifol y gallech ei drosglwyddo i gleifion, neu os allai'ch barn neu'ch perfformiad gael ei effeithio gan gyflwr neu ei driniaeth, rhaid i chi ymgynghori â chydweithiwr sy'n meddu ar gymwysterau addas. Rhaid i chi ddilyn eu cyngor ynghylch unrhyw newidiadau i'ch arfer sy'n angenrheidiol yn eu barn nhw. Ni ddylech ddibynnu ar eich asesiad chi o'r risg yr ydych yn ei achosi i gleifion.
- 29** Dylech gael eich imiwneiddio yn erbyn clefydau heintus difrifol cyffredin (oni bai bod hyn yn cael ei wrthgymeradwyo fel arall).
- 30** Dylech gofrestru gyda meddyg teulu y tu allan i'ch teulu.

---

* Mae rhai cleifion yn debygol o fod yn fwy agored i niwed nag eraill oherwydd eu salwch, eu hanabledd neu eu cyflwr eiddil, neu oherwydd eu hamgylchiadau presennol, megis profedigaeth neu golli swydd. Dylech drin plant a phobl ifanc dan 18 oed fel unigolion agored i niwed. Mae bod yn agored i niwed yn gallu bod yn sefyllfa dros dro neu barhaol.

Maes 3: Cyfathrebu, partneriaeth a gwaith tîm

Cyfathrebu effeithiol

- 31** Rhaid i chi wrando ar gleifion, ystyried eu safbwyntiau ac ymateb i'w cwestiynau mewn ffordd onest.
- 32** Rhaid i chi roi'r wybodaeth* y maent yn ei dymuno i gleifion, neu'r wybodaeth y mae angen iddynt ei chael, mewn ffordd y gallant ei deall. Dylech sicrhau bod trefniadau'n cael eu gwneud, pryd bynnag y bo modd, i fodloni anghenion ieithyddol a chyfathrebu cleifion.¹⁵
- 33** Rhaid i chi fod yn ystyrlon o'r rhai sy'n agos i'r claf, a darparu gwybodaeth a chymorth iddynt mewn ffordd sensitif ac ymatebol.
- 34** Rhaid i chi fod ar gael mewn ffordd hwylus i gleifion a chydweithwyr sy'n ceisio gwybodaeth, cyngor neu gymorth pan fyddwch ar ddyletswydd.

---

* Yma, mae cleifion yn cynnwys y bobl hynny y mae ganddynt yr awdurdod cyfreithiol i wneud penderfyniadau gofal iechyd ar ran claf.

Cydweithio gyda chydweithwyr er mwyn cynnal neu wella gofal ar gyfer cleifion

- 35** Rhaid i chi gydweithio gyda chydweithwyr, gan barchu eu sgiliau a'u cyfraniadau.¹
- 36** Rhaid i chi drin cydweithwyr mewn ffordd deg a gyda pharch.
- 37** Rhaid i chi fod yn ymwybodol o'r ffordd y gallai'ch ymddygiad ddylanwadu ar eraill o fewn y tîm a thu hwnt i'r tîm.
- 38** Gallai diogelwch cleifion gael ei effeithio os na fydd digon o wasanaeth meddygol. Felly, rhaid i chi gychwyn unrhyw swydd yr ydych wedi'i derbyn yn ffurfiol, gan weithio'ch cyfnod rhybudd cytundebol cyn gadael swydd, oni bai bod gan y cyflogwr amser rhesymol i wneud trefniadau eraill.

Addysgu, hyfforddi, cynorthwyo ac asesu

- 39** Dylech fod yn barod i gyfrannu at y gwaith o addysgu a hyfforddi meddygon a myfyrwyr.
- 40** Rhaid i chi sicrhau bod yr holl staff yr ydych yn eu rheoli yn cael eu goruchwyllo mewn ffordd briodol.

-
- 41 Rhaid i chi fod yn onest ac yn wrthrychol wrth ysgrifennu geirda ac wrth arfarnu neu asesu perfformiad cydweithwyr, gan gynnwys meddygon locwm a myfyrwyr. Rhaid i eirda gynnwys yr holl wybodaeth berthnasol ynghylch cymhwysedd, perfformiad ac ymddygiad eich cydweithwyr.¹⁶
  - 42 Dylech fod yn barod i gyflawni rôl mentor ar gyfer meddygon mwy iau a gweithwyr gofal iechyd proffesiynol eraill.¹
  - 43 Rhaid i chi gynorthwyo cydweithwyr y maent yn cael problemau gyda'u perfformiad neu eu hiechyd. Ond mae'n rhaid i chi roi'r pwys mwyaf ar ddiogelwch cleifion bob amser.¹

Parhad a chyd-drefniant gofal

- 44 Rhaid i chi gyfrannu at y broses ddiogel o drosglwyddo cleifion rhwng darparwyr gofal iechyd a rhwng darparwyr iechyd a gofal cymdeithasol. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i chi:
  - a rannu'r holl wybodaeth berthnasol gyda chydweithwyr sy'n ymwneud gyda gofal eich cleifion o fewn a thu allan y tîm, gan gynnwys pan fyddwch yn trosglwyddo'r gofal pan fyddwch yn mynd oddi ar ddyletswydd a phan fyddwch yn dirprwyo gofal neu pan fyddwch yn cyfeirio cleifion at ddarparwyr iechyd neu ofal cymdeithasol eraill^{5, 10}
  - b sicrhau, pan fo hynny'n ymarferol, bod tîm neu glinigydd penodol wedi ymgymryd â'r cyfrifoldeb pan fydd eich rôl chi wrth ddarparu gofal ar gyfer claf wedi dod i ben. Gallai hyn fod yn arbennig o bwysig ar gyfer cleifion y mae eu galluedd yn ddiffygiol neu y maent yn agored i niwed am resymau eraill.

45 Pan na fyddwch chi yn darparu'r gofal ar gyfer eich cleifion, er enghraifft, pan na fyddwch ar ddyletswydd neu pan fyddwch yn dirprwyo gofal claf i gydweithiwr, rhaid i chi fod yn fodlon bod yr unigolyn sy'n darparu gofal yn meddu ar y cymwysterau, y sgiliau a'r profiad priodol er mwyn darparu gofal diogel ar gyfer y claf.⁵

Sefydlu partneriaethau gyda chleifion, a'u cynnal

46 Rhaid i chi fod yn gwrtais ac yn ystyrgar.

47 Rhaid i chi drin cleifion fel unigolion, gan barchu eu hurddas a'u preifatrwydd.¹²

48 Rhaid i chi drin cleifion mewn ffordd deg a gyda pharch, beth bynnag fo eu dewisiadau mewn bywyd a'u credoau.

49 Rhaid i chi weithio mewn partneriaeth gyda chleifion, gan rannu'r wybodaeth gyda nhw y byddant ei hangen er mwyn gwneud penderfyniadau ynghylch eu gofal,¹⁵ gan gynnwys:

- a** eu cyflwr, ei ddatblygiad tebygol a'r dewisiadau ynghylch triniaeth, gan gynnwys risgiau ac ansicrwydd cysylltiedig
- b** cynnydd eu gofal, a'ch rôl a'ch cyfrifoldebau chi yn y tîm

-
- c** pwy sy'n gyfrifol am bob agwedd ar ofal claf, a sut y rhennir gwybodaeth o fewn timau ac ymhlith y rhai a fydd yn darparu eu gofal
  - d** unrhyw wybodaeth arall y bydd ei hangen ar gleifion os gofynnir iddynt gymryd rhan mewn gwaith addysgu neu ymchwil.⁹
- 50** Rhaid i chi drin gwybodaeth am gleifion yn gyfrinachol. Mae hyn yn cynnwys ar ôl i glaf farw.¹⁰
- 51** Rhaid i chi gynorthwyo cleifion i ofalu am eu hunain, er mwyn eu grymuso i wella'u hiechyd a'i gynnal. Gallai hyn, er enghraifft, gynnwys:
- a** cynghori cleifion am effeithiau eu dewisiadau mewn bywyd a'u ffordd o fyw ar eu hiechyd a'u lles
  - b** cynorthwyo cleifion i wneud newidiadau i'w ffordd o fyw pan fo hynny'n briodol.
- 52** Rhaid i chi esbonio i gleifion os oes gennych wrthwynebiad cydwybodol i weithdrefn benodol. Rhaid i chi ddweud wrthynt bod ganddynt yr hawl i weld meddyg arall, gan sicrhau bod ganddynt ddigon o wybodaeth er mwyn arfer yr hawl honno. Wrth ddarparu'r wybodaeth hon, ni ddylech led-awgrymu neu fynegi'r ffaith nad ydych yn cymeradwyo ffordd o fyw, dewisiadau neu gredoau'r claf. Os nad yw hi'n ymarferol i glaf drefnu eu bod yn gweld meddyg arall, rhaid i chi sicrhau bod trefniadau'n cael eu gwneud bod cydweithiwr arall sy'n meddu ar gymwysterau addas yn cyflawni eich rôl chi.¹⁷

Maes 4: Cynnal ymddiriedaeth

Dangos parch tuag at gleifion

- 53** Ni ddylech ddefnyddio eich sefyllfa broffesiynol i ganlyn perthynas rywiol neu emosiydol amhriodol gyda chlaf neu rywun sy'n agos iddynt.¹²
- 54** Ni ddylech gyfleu eich credoau personol (gan gynnwys eich credoau gwleidyddol, crefyddol a moesol) i'ch cleifion mewn ffyrdd sy'n cymryd mantais ar y ffaith eu bod yn agored i niwed, neu mewn ffyrdd sy'n debygol o beri gofid iddynt.¹⁷
- 55** Rhaid i chi fod yn agored ac yn onest gyda chleifion os bydd pethau yn mynd o le. Os bydd claf yn eich gofal wedi dioddef niwed neu ofid, dylech chi:
- a** gywiro'r mater (os oes modd gwneud hynny)
  - b** cynnig ymddiheuriad
  - c** rhoi esboniad llawn yn ddi-oed o'r hyn sydd wedi digwydd, a'r effeithiau tebygol yn y tymor byr a'r tymor hir.

Trin cleifion a chydweithwyr mewn ffordd deg, heb wahaniaethu

- 56** Rhaid i chi roi blaenoriaeth i gleifion ar sail eu hangen clinigol os yw'r penderfyniadau hyn o fewn eich pŵer. Os bydd adnoddau, polisiau neu systemau annigonol yn eich atal rhag gwneud hyn, ac os allai diogelwch, urddas neu esmwythdra claf gael ei beryglu mewn ffordd ddifrifol, rhaid i chi ddilyn yr arweiniad ym mharagraff 25b (gweler tudalen 11).
- 57** Rhaid i'r archwiliadau neu'r driniaeth a ddarparir gennych neu a drefnir gennych gael eu seilio ar yr asesiad yr ydych chi a'r claf yn ei wneud o'u hanghenion a'u blaenoriaethau‡, ac ar eich barn glinigol ynghylch effeithiolrwydd tebygol y dewisiadau ynghylch trin. Ni ddylech wrthod neu oedi triniaeth oherwydd eich bod o'r farn bod gweithredoedd neu ffordd o fyw claf wedi cyfrannu at eu cyflwr.
- 58** Ni ddylech wrthod trin claf oherwydd y gallai eu cyflwr meddygol eich rhoi chi mewn perygl. Os bydd claf yn peryglu eich iechyd neu'ch diogelwch chi, dylech gymryd pob cam sydd ar gael i leihau'r risg gymaint ag y bo modd cyn darparu triniaeth neu wneud trefniadau amgen addas ar gyfer darparu triniaeth.

- 59** Ni ddylech wahaniaethu mewn ffordd annheg yn erbyn cleifion neu gydweithwyr trwy ganiatáu i'ch safbwyntiau personol* effeithio ar eich perthynas broffesiynol gyda nhw neu'r driniaeth yr ydych yn ei darparu neu'n ei threfnu ar eu cyfer. Dylech herio cydweithwyr os nad yw eu hymddygiad yn cydymffurfio â'r arweiniad hwn, gan ddilyn yr arweiniad ym mharagraff 25c (gweler tudalen 11) os bydd yr ymddygiad yn cyfateb â cham-drin neu wadu hawliau claf neu gydweithiwr.
- 60** Rhaid i chi ystyried ac ymateb i anghenion cleifion anabl, a dylech wneud addasiadau rhesymol† i'ch arfer er mwyn sicrhau bod modd iddynt gael gofal sy'n bodloni eu hanghenion.
- 61** Rhaid i chi ymateb yn ddi-oed i gwynion, ac mewn ffordd lawn a gonest, gan ymddiheuro pan fo hynny'n briodol. Ni ddylech ganiatáu i gŵyn claf gael effaith niweidiol ar y gofal neu'r driniaeth y byddwch yn ei darparu neu'n ei threfnu.
- 62** Dim ond pan fo'r ymddiriedaeth rhyngoch chi a'r claf wedi diflannu ac mae hyn yn golygu nad oes modd i chi ddarparu gofal clinigol da i'r claf, y dylech chi derfynu perthynas broffesiynol gyda chlaf.¹⁸

---

* Mae hyn yn cynnwys eich safbwyntiau chi am ffordd o fyw claf, eu diwylliant neu eu statws cymdeithasol neu economaidd, yn ogystal â'r nodweddion sy'n cael eu diogelu gan ddeddfwriaeth: oedran, anabledd, aibennu rhywedd, hil, priodas a phartneriaeth sifil, beichiogrwydd a mamolaeth, crefydd neu gredo, rhyw a chyfeiriadedd rhywiol.

† Nid yw 'addasiadau rhesymol' yn golygu newidiadau i'r amgylchedd ffisegol yn unig. Mae'n gallu cynnwys, er enghraifft, bod yn hyblyg ynghylch amser neu hyd apwyntiadau, a gwneud trefniadau ar gyfer y rhai y maent yn cael anhawster wrth gyfathrebu, megis y rhai y mae ganddynt nam ar eu clyw. Am ragor o wybodaeth, trowch at wefan EHRC (www.equalityhumanrights.com/advice-and-guidance).

-
- 63 Rhaid i chi wneud yn siŵr bod gennych chi yswiriant neu indemniad digonol er mwyn sicrhau na fydd eich cleifion dan anfantais os byddant yn gwneud hawliad am y gofal clinigol a ddarparwyd gennych yn y DU.
  - 64 Os bydd rhywun yr ydych yn cael cyswllt gyda nhw yn eich rôl proffesiynol yn gofyn am eich enw cofrestredig a/neu'ch cyfeirnod CMC, rhaid i chi ddarparu'r wybodaeth hon iddynt.

Gweithredu mewn ffordd onest a didwyll

Gonestrwydd

- 65 Rhaid i chi sicrhau bod eich ymddygiad yn cyfiawnhau ymddiriedaeth eich cleifion ynddoch, yn ogystal ag ymddiriedaeth y cyhoedd yn y proffesiwn.
- 66 Rhaid i chi fod yn onest am eich profiad, eich cymwysterau a'ch rôl presennol bob amser.
- 67 Rhaid i chi weithredu mewn ffordd onest a didwyll pan fyddwch yn cynllunio, yn trefnu neu'n cynnal gwaith ymchwil, gan ddilyn canllawiau llywodraethu cenedlaethol ar gyfer gwaith ymchwil a'n harweiniad.²

Cyfleu gwybodaeth

- 68 Rhaid i chi fod yn onest ac yn ddibynadwy yn eich holl gyfathrebu gyda chleifion a chydweithwyr. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i chi nodi terfynau'ch gwybodaeth mewn ffordd eglur, gan gynnal archwiliadau rhesymol er mwyn sicrhau bod unrhyw wybodaeth y byddwch yn ei rhoi yn gywir.

- 69** Wrth gyfathrebu mewn ffordd gyhoeddus, gan gynnwys siarad gyda'r cyfryngau neu ysgrifennu yn y cyfryngau, rhaid i chi gynnal cyfrinachedd cleifion. Wrth ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol, dylech gofio y gallai cyfathrebu a fwriedir ar gyfer ffrindiau a theulu fod ar gael yn fwy eang.^{10, 19}
- 70** Wrth hysbysebu'ch gwasanaethau, rhaid i chi sicrhau bod y wybodaeth yr ydych yn ei chyhoeddi yn ffeithiol a bod modd ei harchwilio, ac nad yw'n camfanteisio ar y ffaith bod cleifion yn agored i niwed, neu'r ffaith nad ydynt yn meddu ar wybodaeth feddygol.
- 71** Rhaid i chi fod yn onest ac yn ddibynadwy wrth ysgrifennu adroddiadau, ac wrth lenwi neu lofnodi ffurflenni, adroddiadau a dogfennau eraill.¹⁶ Rhaid i chi sicrhau na fydd unrhyw ddogfennau y byddwch yn eu ysgrifennu neu'n eu llofnodi yn anghywir neu'n gamarweiniol.
- a** Rhaid i chi gymryd camau rhesymol er mwyn sicrhau bod y wybodaeth yn gywir.
  - b** Ni ddylech hepgor gwybodaeth berthnasol yn fwriadol.

Bod yn agored ac achosion cyfreithiol neu ddisgyblu

- 72** Rhaid i chi fod yn onest ac yn ddibynadwy wrth roi tystiolaeth gerbron llysoedd neu dribiwnlysoedd.²⁰ Rhaid i chi sicrhau na fydd unrhyw dystiolaeth y byddwch yn ei rhoi neu ddogfennau y byddwch yn eu hysgrifennu neu'n eu llofnodi, yn anghywir neu'n gamarweiniol.
- a** Rhaid i chi gymryd camau rhesymol i ddilysu'r wybodaeth.
  - b** Ni ddylech hepgor gwybodaeth berthnasol yn fwriadol.
- 73** Rhaid i chi gydweithredu gydag ymchwiliadau ffurfiol a gweithdrefnau cwyno, gan ddatgelu'r holl wybodaeth berthnasol a chan ddilyn yr arweiniad yn nogfen *Cyfrinachedd*.
- 74** Rhaid i chi nodi terfynau'ch cymhwysedd a'ch gwybodaeth yn eglur os byddwch yn rhoi tystiolaeth neu'n cyflawni rôl tyst.²⁰
- 75** Rhaid i chi ddweud wrthym yn ddi-oed os bydd unrhyw rai o'r sefyllfaoedd isod yn digwydd i chi, unrhyw le yn y byd:
- a** rydych wedi cael eich rhybuddio gan yr heddlu neu'ch beirniadu gan ymchwiliad swyddogol
  - b** rydych wedi cael eich cyhuddo neu'ch canfod yn euog o gyflawni trosedd
  - c** mae corff proffesiynol arall wedi gwneud canfyddiad yn erbyn eich cofrestrriad o ganlyniad i weithdrefnau addasrwydd i wneud gwaith meddygol.²¹

76 Os byddwch yn cael eich atal o swydd feddygol gan sefydliad, neu os pennir cyfyngiadau ar eich gwaith, rhaid i chi hysbysu unrhyw sefydliadau eraill yr ydych yn cyflawni gwaith meddygol ar eu cyfer yn ddi-oed, yn ogystal ag unrhyw gleifion yr ydych yn eu gweld dan drefniant annibynnol.

Gonestrwydd mewn trafodion ariannol

77 Rhaid i chi fod yn onest mewn trafodion ariannol a masnachol gyda chleifion, cyflogwyr, yswirwyr a sefydliadau neu unigolion eraill.²²

78 Ni ddylech ganiatáu i unrhyw fuddiannau* sydd gennych i effeithio ar y ffordd y byddwch yn rhagnodi ar gyfer cleifion, yn trin cleifion, yn cyfeirio cleifion neu'n comisiynu gwasanaethau ar gyfer cleifion.

79 Os byddwch yn wynebu gwrthdaro rhwng buddiannau, rhaid i chi fod yn agored am y gwrthdaro, gan ddatgan eich budd mewn ffordd ffurfiol, a dylech fod yn barod i beidio bod yn rhan o'r broses benderfynu.

80 Ni ddylech ofyn am na derbyn – wrth gleifion, cydweithwyr neu eraill – unrhyw gymhelliad, rhodd neu letygarwch a allai effeithio neu gael ei weld yn effeithio ar y ffordd yr ydych yn rhagnodi ar gyfer cleifion, yn trin cleifion, yn cyfeirio cleifion neu'n comisiynu gwasanaethau ar gyfer cleifion. Ni ddylech gynnig y fath gymhellion.

Cyfeiriadau

- 1 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2012) *Arweinyddiaeth a rheolaeth ar gyfer pob meddyg* Llundain, CMC
- 2 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2010) *Arfer da ym maes gwaith ymchwil* Llundain, CMC
- 3 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2011) *Datblygu athrawon a hyfforddwyr ym maes addysg feddygol israddedig* Llundain, CMC
- 4 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2012) *Datblygiad proffesiynol parhaus: arweiniad i bob meddyg* Llundain, CMC
- 5 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Dirprwyo a chyfeirio* Llundain, CMC
- 6 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Arfer da wrth bresgripsiynu a rheoli meddyginiaethau a dyfeisiau* Llundain, CMC
- 7 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2010) *Triniaeth a gofal tuag at ddiwedd oes: arfer da wrth wneud penderfyniadau* Llundain, CMC
- 8 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2011) *Gwneud a defnyddio recordiadau gweledol a sain o gleifion* Llundain, CMC
- 9 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2010) *Caniatâd i ymchwilio* Llundain, CMC
- 10 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2009) *Cyfrinachedd* Llundain, CMC
- 11 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2012) *Mynegi pryderon am ddiogelwch cleifion a gweithredu yn eu cylch* Llundain, CMC
- 12 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Cynnal terfynau* Llundain, CMC.
  - *Archwiliadau personol a gwarchodwyr* (paragraffau 47, 25c)

- *Cynnal terfyn proffesiynol rhyngoch chi a'ch claf* (paragraff 53)
  - *Ymddygiad rhywiol a'ch dyletswydd i adrodd* (paragraffau 53, 25c)
- 13 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2007) *0-18 oed: arweiniad i bob meddyg* Llundain, CMC
  - 14 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2012) *Diogelu plant a phobl ifanc: cyfrifoldebau pob meddyg* Llundain, CMC
  - 15 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2008) *Caniatâd: cleifion a meddygon gwneud penderfyniadau gyda'i gilydd* Llundain, CMC
  - 16 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2012) *Ysgrifennu geirda* Llundain, CMC
  - 17 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Credoau personol ac arfer meddygol* Llundain, CMC
  - 18 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Terfynu'ch perthynas broffesiynol gyda chlaf* Llundain, CMC
  - 19 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Defnydd meddygon o gyfryngau cymdeithasol* Llundain, CMC
  - 20 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Cyflawni rôl tyst mewn achosion cyfreithiol* Llundain, CMC
  - 21 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Adrodd am achosion rheoliadol a throreddol o fewn a thu allan y DU* Llundain CMC
  - 22 Cyngor Meddygol Cyffredinol (2013) *Trefniadau ariannol a masnachol a gwrthdaro rhwng buddiannau* Llundain CMC

Mynegai

A

achosion cyfreithiol 72–76
 adborth cleifion 22c
 adnabod a chofnodi digwyddiad
     arwyddocaol 23b
 adnoddau 18
 adnoddau annigonol 56
 adrodd pryderon 24, 25c
 adroddiadau, ysgrifenedig 71
 adweithiau niweidiol i gyffuriau 23c
 addasrwydd i wneud gwaith
     meddygol cydweithwyr 25c
     gweithdrefnau 75c
 addysgu 7, 17, 39–43
 ail farn 16e
 anabledd, ansawdd bywyd 2
 ansawdd bywyd 2
 ansawdd bywyd, gwella 13
 archwiliad 22a
 archwilio claf 15a
 argyfyngau, darparu gofal mewn 26
 arweiniad, bod yn ymwybodol o'r
     arweiniad diweddaraf 12
 arweiniad CMC, bod yn gyfarwydd
     gydag ef 3
 asesu cleifion 15a
 atal 76
 awdurdod dilys 17

B

barn glinigol 57
 blaenoriaeth 56
 bod yn agored 72–76
 bod yn ymwybodol o'r datblygiadau
     diweddaraf 8, 12
 buddiannau ariannol 77
 buddiannau masnachol 77

C

cadw cofnodion 19–21
     diogelwch 20
 camgymeriadau 55a–c
 caniatâd 17
 canllawiau, bod yn gyfarwydd gyda
     nhw 11
 canllawiau llywodraethu ymchwil
     cenedlaethol 67
 clefydau trosglwyddadwy 29
 clefydau trosglwyddadwy difrifol 29
 cleifion anabl 60
 cofnodi hanes 15a
 cofnodi penderfyniadau 21b
 cofnodion clinigol 19, 21a–e
 cofnodion meddygol 19–21
 cofrestrriad, risg i 6
 crebwyll wrth weithredu'r
     arweiniad 4
 credoau crefyddol 48, 52, 54

credoau gwleidyddol 54
credoau moesol 54
credoau personol 54
cydlynu gofal 44, 45
cydweithio gyda chydweithwyr 35
cydweithredu gydag ymchwiliadau
    ffurfiol a gweithdrefnau
        cwyno 73
cydweithwyr
    adrodd pryderon 24
    cynorthwyo 43
    gwahaniaethu yn erbyn 59
    gweithio gyda 35–38
    herio cydweithwyr nad yw eu
        hymddygiad yn cydymffurfio
        gydag arweiniad 59
    pryderon ynghylch 24, 25c,
        41, 59
    ymgyngori 16d
cyfathrebu 31–52
    effeithiol 31–34
    gwybodaeth 68–71
    gyda'r cyhoedd 69
cyfleoedd cymorth strwythuredig 10
cyfrinachedd 20, 50, 69, 73
cyfyngiadau ar arfer meddygol 76
cymhellion 80
cymhwysedd 1, 7
    cynnal 9

    gweithio o fewn terfynau 14
    terfynau, datgan wrth roi
        tystiolaeth 74
cymuned, darparu gofal mewn
    argyfyngau 26
cyngor, ceisio 25c
    ei ddarparu yn ddi-oed 15b
    ynghylch ffordd o fyw 51a,b
cwrteisi 46
cwynion 61
    gweithdrefnau ar gyfer 73
cyfathrebu cyhoeddus 69
cyfeiriadau 15c
cyfiawnhau penderfyniadau a
    chamau gweithredu 4
cyfryngau 69
cymwysterau, gonestrwydd
    ynghylch 66

D

darparwyr gofal cymdeithasol
    44a, b
datblygiad proffesiynol 7–13
datblygiad proffesiynol parhaus 9
defnyddio adnoddau 18
derbyn swyddi 38
diogelu data 20
diogelwch 22–30
diogelwch gwybodaeth 69

dirprwyo gofal 44a, 45

dogfennaeth 19

gonestrwydd ac uniondeb

mewn 71

'dylai', diffiniad o 5

E

esmwythdra claf 25

FF

ffordd o fyw, cyngori cleifion

ynghylch 51a, b

G

geirda 41

gofal

ar gyfer y rhai yr ydych yn agos

iddynt 16g

clinigol 16a–g

sylfaenol 25a

gofal clinigol 16a–g

gofal lliniarol 16c

gofal sylfaenol 25a

gofal wedi'i seilio ar dystiolaeth 16b

gonestrwydd 1, 55, 65–67, 68

dogfennaeth 71

gwybodaeth 68–71

lletygarwch 80

trefniadau ariannol 77

goruchwyllo staff 40

grwpiau agored i niwed 27, 44b, 60

gwahaniaethu 59

gwaith tîm 31–52

gweithio mewn partneriaeth gyda

chleifion 2

gwefannau cyfryngau cymdeithasol

69

gwella ansawdd gwaith 13

gwirfoddolwyr 17

gwrthdaro rhwng buddiannau 78, 79

gwrthod triniaeth 57, 58

gwrthwynebiadau cydwybodol 52

gwrando ar gleifion 31

gwybodaeth, 7–21

cyfathrebu 68–71

darparu 32

diweddaraf 1

gonestrwydd ac uniondeb 68–71

rhannu 44a, 49a–d

terfynau 74

H

hawliau claf 52

hepgor gwybodaeth 71b, 72b

humanofal 16g

hunan-ragnodi, cleifion 16f

hygyrchedd gwybodaeth 32

hyfforddiant 10, 22a, 39–43

hysbysebu 70

hysbysu CMC o droseddau 75b

I

iaith

Saesneg 14.1

anghenion cyfathrebu 32

iechyd personol 28–30

imiwneiddio 29

LL

lleddfu gofid 16c

lleddfu poen 16c

llofnodi ffurflenni 71

M

marwolaeth claf 50

meddyginiaethau dros y cownter 16f

meddygon iau 42

meddygon locwm 41

mentora 10, 42

monitro ansawdd gwaith 13

monitro iechyd y cyhoedd 23d

myfyrwyr 39, 41

O

oedi triniaeth 57

offer, annigonol 25b

P

parch 16e, 36, 48, 53–55

parhad gofal 44, 45

partneriaeth, gyda'r claf 2, 46–52

penderfyniadau a wneir gan

gleifion 49a–d

perfformiad 7–21

cynnal 9

proffesiynol 7–13

perthnasau, cleifion 33

perthnasoedd

amhriodol 53

gyda chleifion 1, 53

gyda chydweithwyr 1

perthnasoedd amhriodol gyda

chleifion 53

perthnasoedd gyda chleifion 1

adrodd pryderon 25a–c

amhriodol 53

cydweithwyr 43

darparu gwybodaeth 23a–d

diogelwch cleifion, dirprwyo 45

gofal sylfaenol 25a

gwasanaeth meddygol 38

hyrwyddo 22a–c

risg a achosir gan salwch

personol 28

terfynu 62

perthnasoedd rhywiol 53
 plant 27
 pobl ifanc 27
 polisi y gweithle 25b, c
 preifatrwydd 2, 47
 presgripsiynau amlroddadwy 16a
 proffesiynoldeb 1–6
 profiad, gonestrwydd ynghylch 66
 proses ailddilysu 6

R

risg
 a achosir gan salwch personol 28
 i ddiogelwch 24–27
 i gleifion, lleihau 33
 personol 58

RH

rhagnodi 16a, 78
 ‘rhaid’, diffiniad o 5
 rheoliadau, bod yn ymwybodol o’r
 rhai diweddaraf 12
 rheoli cymhwysedd 7
 rhoddion 80
 rhoi tystiolaeth mewn llys 72
 rhybudd cytundebol 38
 rhybudd gan yr heddlu 75a

S

safbwyntiau claf 15a, 31
 safbwyntiau personol am gleifion
 neu gydweithwyr 59
 safleoedd, annigonol 25b
 safon gofal 15
 safonau gwaith meddygol 22b
 salwch, personol 28
 sgiliau proffesiynol, eu diweddarau 8
 sicrhau ansawdd a
 gwella 22a–c
 sicrwydd indemniad 63

T

terfynu penodiadau 38
 terfynu perthnasoedd gyda
 chleifion 62
 termau a ddefnyddir yn *Arfer
 meddygol da* 5
 trefniadau ariannol 77–80
 tribiwnlysoedd 72
 triniaeth
 darpariaeth brydlon 15b
 effeithiol 16b
 oedi 57
 risg personol a darparu 58
 triniaethau yn cyd-fynd 16f
 trosedd 75b

trosglwyddo cleifion 44a
trwydded i wneud gwaith
meddygol 6
tyst, cyflawni rôl 74
tystiolaeth, rhoi 74
cynnal 53–80

ysgrifennu adroddiadau 19–21, 71
ystyriaeth 46
yswiriant 63

U

uniondeb 1, 65–80
urddas 2, 25, 47

Y

y gyfraith
bod yn ymwybodol o'r
datblygiadau diweddaraf 12
gweithredu o fewn 1
ymchwil 17, 67
ymchwiliad swyddogol 75a
ymchwiliadau, eu darparu yn ddi-
oed 15b
ymchwiliadau ffurfiol 73
ymddiheuro 55b, 61
ymddiriedaeth 1, 65, 68
cynnal 53–80
diflannu 62
ymddiriedaeth yn diflannu 62
ymddygiad 65
ymddygiad personol 37, 65
ymholiadau cyfrinachol 23a

E-bost: gmc@gmc-uk.org

Gwefan: www.gmc-uk.org

Ffôn: **0161 923 6602**

Cyngor Meddygol Cyffredinol, 3 Hardman Street, Manchester M3 3AW

Ffôn testun: **deialwch y rhifau cyntaf 18001** yna **0161 923 6602** er mwyn defnyddio'r gwasanaeth Trosglwyddo Testun

Ymunwch â'r sgwrs

 [@gmcuk](https://twitter.com/gmcuk)

 facebook.com/gmcuk

 linkd.in/gmcuk

 youtube.com/gmcuktv

I ofyn am y cyhoeddiad hwn mewn iaith neu ffurf arall, ffoniwch ni ar **0161 923 6602**, neu anfonwch e-bost atom, at [**publications@gmc-uk.org**](mailto:publications@gmc-uk.org).

Diweddarwyd Ebrill 2014

Cyhoeddwyd Mawrth 2013

© 2013 Cyngor Meddygol Cyffredinol

Gellir atgynhyrchu'r testun yn y ddogfen hon yn rhad ac am ddim mewn unrhyw ffurf neu gyfrwng, ar yr amod ei bod yn cael ei hatgynhyrchu'n gywir, ac nid mewn cyd-destun camarweiniol. Rhaid cydnabod hawlfraint CMC dros y deunydd a nodi teitl y ddogfen.

ISBN: 978-0-901458-61-2

Mae CMC yn elusen wedi'i chofrestru yng Nghymru a Lloegr (1089278)
a'r Alban (SC037750)

Cod: GMC/GMP-W/1215

Cyngor
Meddygol
Cyffredinol